

Okul Terkinin Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri

Opinions of Teachers and Administrators on the Causes and Prevention of School Dropouts

ÖZET

Bu çalışmada eğitim kurumlarında erken okul terkinin sebepleri ve çözüm önerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırma 2021-2022 eğitim ve öğretim yılı içerisinde Ankara İli Mamak ilçe merkezinde bulunan liselerde görevli yönetici ve öğretmenlere uygulanmıştır. Görüşme yapılan kişi sayısı 16 kişidir.

Nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninde yürütülen bu çalışmaya ilkokul ve ortaokul ve liselerde görev yapan toplam 8 Öğretmen ve 8 okul yöneticisi katılmıştır.

Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonuçları Sık sık devamsızlık yapan ve derse karşı ilgisiz olan, ders başarısı düşük ve ailevi sorunları olan öğrencilerin okul terkinine meyilli oldukları, ailenin ilgisiz oluşu, arkadaş çevresi ve ekonomik sebepler nedeniyle okul terkinin yaşandığı, okul terkinin sonuçları olarak, yetişmiş insan gücü eksikliğinin oluşacağı ve bu kişilerin suça ve şiddete yönleneceği, okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin rollerinin ise, öğrencilere okulu sevdirmek, Öğrencilere rehberlik yapmak ve aile ile iletişime geçmek gerektiği, okul terkinin engellenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmaların, aile ile iletişimi güçlendirmek, ekonomik destekte bulunmak ve aile eğitimi vermek olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul terki, Yönetici, öğrenci

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the reasons for early school leaving and solution proposals in educational institutions. This research was applied to the administrators and teachers working in high schools located in Mamak district center of Ankara in the 2021-2022 academic year. The number of people interviewed is 16 people.

This study, carried out in the qualitative research method and case study pattern, is the total working in primary and secondary schools and high schools. The teacher and the school administrator participated.

Descriptive analysis has been used in the analysis of the data. Research results As the results of school dropout, students who are often absent and indifferent to the lesson, have lesson success and have family problems, tend to drop out of school, lack of family interest, circle of friends and economic reasons, Communication of the activities that can be done for preventing school dropout should be the role of school administrators and teachers in order to prevent school dropout, and the role of school administrators and teachers in order to prevent school dropout, where trained manpower deficiencies will occur and these people will be directed to crime and violence. It was concluded that it was strengthening, providing economic support and providing family education. The results of the research have been opened for discussion related to the related literature and some suggestions have been presented.

Keywords: School dropout, Executive, student

GİRİŞ

Devletlerin iktisadi, toplumsal ve siyasal kalkınmışlık düzeylerini belirleyen en önemli değişkenlerden biri eğitimidir. Bugün toplumlar, eğitim düzeyinin yükselmesini ekonomik kalkınma düzeyiyle yakın bağ içerisinde yürütmektedirler. Bireyler gördükleri eğitim düzeyi doğrultusunda sosyal yapıya destek olabileceklerdir. Eğitim, iktisadi kalkınmanın temelini oluşturmaktadır. Eğitimin amacı, ülkelerin ve toplumların her türlü talep ve gereksinimlerini giderebilmektir. Üretim yöntemlerin devamlı değişimi eğitimin mevcut öneminin artmasına sebep

Şakir Arslan¹
Neşe Sakalhoğlu²
Mebrure Halhallı Bostan³
Banu Önder⁴
Durmuş Kargacı⁵
Yunus Emre Gür⁶

How to Cite This Article

Arslan, Ş., Sakalhoğlu, N., Halhallı Bostan, M., Önder, B., Kargacı, D. & Gür, Y.E. (2023). "Okul Terkinin Nedenleri ve Önlenmesine İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri" International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:108; pp:5721-5730. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.68300>

Arrival: 11 January 2023
Published: 28 February 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Okul Müdürü, Kuşadası BEL- KENT Ortaokulu Müdürlüğü, Aydın/Türkiye, ORCID NO: 0000-0003-2183-1025

² Müdür Yardımcısı, Kuşadası BEL- KENT Ortaokulu Müdürlüğü, Aydın/ Türkiye ORCID NO: 0000-0003-0725-6335

³ Müdür Yardımcısı, Kuşadası BEL- KENT Ortaokulu Müdürlüğü, Aydın/ Türkiye, ORCID NO: 0000-0002-1013-2459

⁴ Okul Müdürü, Mamak Ahmet Hızal ilkokulu, Ankara/Türkiye ORCID NO: 0000- 0001 - 7953 - 2621

⁵ Müdür Yardımcısı, Ahmet Hızal İlkokulu Ankara / Türkiye ORCID NO 0000- 0002- 9639- 8601

⁶ Okul Müdürü, Şehit Kadriyer Ortaokulu Sinop/Türkiye, ORCID NO: 0000-0002-8663-9504

olmaktadır. Zira bilgi ve gelişmişlik için yapılan yatırım ve tasarruflara eğilim artmaktadır (Altunışık ve Peker, 2012)

Türkiye’de mesleki ve teknik orta öğretimde eğitim yoluyla iktisadi gelişmişlik düzeyinin sağlanabileceği fikri doğrultusunda mesleki teknik eğitimin niteliği ve geliştirilmesi hususu önem arz etmektedir (Güngör, 2019).

Toplumların kalkınması ve bireylerin belirli bir refah düzeyine ulaşmasının önemli araçlarından biri eğitim olmasına karşın, temel eğitim sürecinde okul terklerinin sayısı hızla artmaktadır (MEB Bilgi Edinme Birimi, 2010).

Amaç

Bu çalışmada eğitim kurumlarında erken okul terkinin sebepleri ve çözüm önerilerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Alt Problemler

Çalışma süresince yanıt aranacak problem cümleleri aşağıdaki gibidir;

P₁: Eğitim kurumlarında erken okul terki nedenleri nelerdir?

P₂: Eğitim kurumlarında erken okul terki yordayıcıları nelerdir?

P₃: Eğitim kurumlarında erken okul terkinin çözümlenmesine ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

P₄: Eğitim kurumlarında erken okul terkinin çözümlenmesine ilişkin yöneticilerin görüşleri nelerdir?

Varsayımlar

1. Araştırma için seçilen örneklem evreni temsil etmektedir.
2. Araştırmada kullanılan ölçme araçları amaca uygun seçilmiştir.

Sınırlamalar

Bu araştırma, 2021-2022 eğitim ve öğretim yılında Ankara İli Mamak ilçesinde bulunan Eğitim kurumlarında görevli öğretmen ve yöneticilerle sınırlıdır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Devamsızlık

Öğrencilerin okula devamlılık hallerinde devamsızlık faktörü, tek başına ortaya çıkmayan ancak öğrencilerin okula ilişkin negatif duygularını yansıtan bir olgudur. Pek çok faktör öğrencilerin okula devamsızlık yapmalarına ya da okuldan uzaklaşmalarına sebep olmaktadır (Pehlivan, 2006).

“Okulu kırmak”, “okulu asmak”, “okuldan kaçmak”, “devamsızlık yapmak”, “okuldan yok olmak”, “ders asmak” benzeri çeşitli terimler toplumda okul devamsızlığı anlamında kullanılmaktadır (Reid, 1999).

Öğrencilerin olağan gelişim süreçlerinde gelişen ve yaramazca tabir edilen okul devamsızlığı, tabii davranışlar kapsamında değerlendirilmektedir. Öte yandan ergenlik çağıyla okul devamsızlığı arasında eş yönde ilişki olduğu düşünülmektedir (Reid, 1999).

Bir başka tanımlamada okul devamsızlığı meşru sebepler dışında okulda olmama hali olarak açıklanmaktadır Stoll (1990). Öte yandan devamsızlık, gençlerin okul dönemlerinde mazeret göstermeksizin okulda bulunmama halinin devam etmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Webber, 2004).

Devamsızlığın, aralıklı devamsızlık yani belirli olmayan aralıklarla öğrencilerin okulda bulunmamaları ve sürekli devamsızlık, öğrencilerin okulda hiç bulunmamaları olarak iki şekilde incelendiği de görülmektedir (Sakinç, 2013).

Devamsızlığın öğrencilerin öğrenimleri sürecinde karşılaştıkları negatif koşullardan kaynaklanabileceği böylece onların eğitim sürecindeki verimliliklerini negatif açıdan etkileyebileceği belirtilmektedir (Örücü ve Kaplan, 2001).

Devamsızlık faktörü, öğrencinin okul başarısını ve nihayetinde yükseköğrenime devamlılığını ve çalışma yaşamına katılma sürecindeki kabiliyetini negatif etkileyebileceği ifade edilmektedir (De Kalb,1999). Nitekim devamsızlık olgularından yetersizlik problemi, öğrencilerin yetişkinlik çağlarında da başarısızlıklarını desteklemektedir (Aydın, 2003).

Erken Okul Terki

Okul terki kavramı, öğrencilerin okuldan ayrı kaldıkları zaman dilimi, ayrı kalma sebepleri, ayrıldığı sınıf seviyesi benzeri faktörler bakımından çeşitlilik göstermektedir. Okul terki olgusu, öğrencilerin mezuniyet şartlarını yerine getirmeden eğitim hayatlarının sona ermesidir (Gökşen vd., 2006).

Bireyin yaşıyla uyumlu eğitim kurallarından uzaklaşması, farklı sebeplerle tam zamanlı zorunlu eğitim sürecini tamamlamaması, diploması veya başka bir transfer olmaksızın ölüm harici sebeplerle eğitim yaşamına sonlandırması okul terki olarak adlandırılmaktadır (Rumberger, 1987; Tanggaard, 2013; Varner, 1967).

Okul terki, kişi ve toplum açısından ciddi problemlere sebebiyet verme hali taşımakta, oranları ve sayıları bakımından farklılık göstermektedir. Eğitim çalışmaları okul terkinin sebepleri ve sonuçlarına ruhsal, toplumsal, kurumsal, iktisadi ve etkileşimsel açıdan yaklaşmaktadır (Braxton ve Hirschy, 2005; Tinto, 1992).

Okul terkleri gönüllü terk ve gönüllü olmayan terklere olarak iki şekilde incelenir Gönüllü olmayan okuldan ayrılma; fiziksel sakatlık, kronik rahatsızlık veya disiplin nedeniyle öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasıdır. Öte yandan, gönüllü okul terkleri, işe alınma (çalışmak zorunda), evde bir kişiye duyulan gereksinim ve evlilik sebebiyle ortaya çıkmaktadır (Varner, 1967). Diğer taraftan, okuldaki açık politikaların, duyurulmuş kararların ya da ilkelerin, öğrencilerin okulu yanlışlıkla terk etmesine sebep olması ve düşük akademik başarı, devamsızlık, sorunlu tutumlar (disiplin sorunları) ya da okuldan atılması cezaları benzeri sebeplerin olabileceği ifade edilmiştir (Rumberger, 2001).

Okuldan ayrılan öğrencilerin hayatları boyunca diğer bireylerden daha fazla sosyal program ve yardıma gereksinimleri vardır. Bu kişiler çoğunlukla düşük ücretli görevlerde yer almakta ve eğitilmiş kişiler arasındaki gelir farkını artırmaktadır. Bu düşük ücretli görevlerde bulunan kişiler, sosyal hayat kalitesine ve demokratik hayatın gelişimine düzgün bir şekilde destekte bulunamazlar. Öte yandan, düşük vasıflı işgücü, düşük verimlilik, gelir kayıpları, artan kamu yardımı ve suç oranları da okuldan ayrılmanın toplam maliyetleri kapsamındadır (Woods, 2006).

Devamsızlık ve okuldan kaçma, sınıfta istenmeyen tutumlarda bulunma ve verilen görevleri yerine getirmeyi reddetme benzeri tüm tutumlar; okulu terk etmenin ilk semptomlarıdır. Okuldan ayrılmanın risk değişkenleri kapsamında; uyuşukluk, isteksizlik, süregelen okul devamsızlığı, okuldan kaçma, okulu askıya alma, sosyo-ekonomik düzey, öğrenmede güçlük, negatif aile bağları, göç, tutum sorunları, akademik sorunlar, yabancılaşma, bağlı hissetmeme ve akranlarıyla sorunlar yer almaktadır (Hunt ve ark.). Okuldan ayrılma oranı, geçmiş dönemde okula devam eden, fakat ilerleyen dönemde okulda bulunmayan öğrencilerin oranıdır (Koç ve Hancıoğlu, 2004).

Okul terkinin öğrenciler üzerinde birçok olumsuz etkisi olabilir. Öğrencinin sosyal hayatı ve duygusal sağlığı üzerinde olumsuz etkileri olduğu söylenebilir. Okuldan ayrılanların öne çıkan özellikleri düşük yaşam kalitesi, düşük vasıflar, işsizlik, sosyal uyumsuzluk, suç ve intihar eğilimi gerektiren düşük ücretli işlerde çalışarak özetlenebilir (Taylı, 2008).

Okul terki ve devamsızlığın uzun vadeli sosyal ve finansal etkileri de dikkat çekicidir ve bunların hesaplanması için çaba harcanmaktadır. Bir süredir okula devam eden ve daha sonra okulu terk eden öğrenciler eğitime yatırım yapmakta ve ulusal kaynakları boşa harcamaktadır. Bu bağlamda, okulu bırakmak sosyal farkındalık ve sosyal refah için önemli bir risk oluşturmaktadır (Uysal, 2008).

Sosyolojik açıdan bakıldığında, araştırmacılar okul terkinin kademeli bir süreç olduğuna inanmaktadır. Okul terk, ilk olarak okul davranışının sosyal normundan sapan, daha sonra okul faaliyetlerine katılımlarını terk eden, okul değerleriyle özdeşleşemeyen, kendilerini okul topluluğundan uzaklaştıran ve sonunda okul topluluğundan ayrılan öğrencilerle başlar (Lan ve Lanthier, 2003).

Okul terki, çalıştığı veya devam ettiği programı bitirmeden veya tamamlamadan veya lise diplomasına sahip olmadan bir öğrenciyi terk etmeden okulu bırakma olarak tanımlanır (Özer ve ark., 2011).

Ortaöğretimde Okul Terki Nedenleri

Okul terki, birey, aile, akran grubu, okul ve toplum gibi birçok farklı sistemin karmaşık etkileşimiyle biçimlenen bir süreçtir. Bu nedenle, okul terki değerlendirildiğinde, tüm bu sistemlerden beslenen faktörlerin rolleri göz önünde bulundurulmalı ve daha bütünsel bir analiz için birlikte ele alınmalıdır (Yorğun, 2014).

Türkiye'deki öğrencilerin okulu bırakma sebepleri aşağıdaki gibidir (Tunç, 2011):

- ✓ Ailenin düşük sosyo-ekonomik düzeyi,
- ✓ Çalışma hayatının okula tercihi,
- ✓ Düşük genel beceri seviyesi,
- ✓ Okul içi faaliyetlere ilgi gösterilmemesi,
- ✓ Okulda başarı eksikliği,
- ✓ Ailenin tutum ve istekleri,
- ✓ Arıza ve sınıf tekrarı,

- ✓ Bazı öğretmenlerden ve derslerden hoşlanmamak,
- ✓ Fiziksel ve zihinsel sağlık sorunları,
- ✓ Çok düşük okuma hızı,
- ✓ Ailenin bölünmesi ve aile çatışmalarının varlığı
- ✓ Okul terk sebepleri öğrenciler açısından 5 boyutludur(Taylı, 2008);
- ✓ Genel Uyumsuzluk Teorisi: Öğrenci, sürece uyum sağlayamadığı için okuldan ayrılır.
- ✓ Uyumsuz Grup Üyelik Teorisi: Okul terklerinin yakın arkadaşları da okuldan ayrılma riskiyle karşı karşıyadır. Uyumsuzluk gösteren, uyuşturucu kullanan, gelecek için sağlıklı bir planı olmayan ve eğitim beklentileri düşük olan öğrenciler var.
- ✓ Okul Sosyalleşme Teorisi: Okulun akademik yapısındaki sıkıntılar okuldan ayrılmanın önünü açar. Bunlardan bazıları; yönetim boşluğu, kuralların belirsizliği, tutarsızlık, yöneticilerin ve öğretmenlerin tutarsız ve haksız tutumları ve şiddete eğilim.
- ✓ Ailede Yetersiz Sosyalleşme Teorisi: Ebeveynler okulu bırakma, düşük eğitim seviyesi, düşük destek seviyesi ve öğrenci eğitimine ilişkin beklentiler okul terklerinin temel nedenleridir. Ayrıca aile içi iletişim sorunları ve parçalanmış aile yapıları da bu konuda bir faktör olabilir.
- ✓ Yapısal Özellikler Teorisi: Buna göre, düşük sosyoekonomik düzey, cinsiyet özellikleri, sosyal ve kültürel vb. durumlar okul terkinde bir faktör olabilir.

Öğrencilerin okuldan ayrılmasında etkili sebepler; okul ve eğitim süreci, öğrencinin kişisel nitelikleri, aile ve toplumla ilgili faktörler olarak üç açıdan değerlendirilebilir (Bergeson ve Heuschel, 2003). Diğer taraftan, eğer öğrenciler okul kurallarını ihlal edip okuldan yeterli destek alamazlarsa, kendileri tarafından mağdur edildikleri takdirde, devamsızlık ihtimali yükseltecektir (Şimşek ve Şahin, 2012).

Okul Terkini Önlemeye Yönelik Öneriler

Okuldan erken ayrılmanın sosyal yapıdan kaynaklandığı görülmektedir. Düşük sosyoekonomik gruplar erken okul terkenden daha fazla etkilenmektedir ve erken okul terk oranları göçmen kökenli çocuklar (yeni gelen göçmenler ve yabancı çocuklar dahil), Roman çocuklar ve özel eğitilmiş çocuklar gibi bazı gruplar için özellikle endişe vericidir (Taş, 2007). Bu nedenle, geliştirilecek çözüm önerileri aileye sosyoekonomik olarak da değinmelidir. Okulu bırakmayı önlemek için okul ve aile birlikte hareket etmeli ve öğrencinin okula ilgi duymasını sağlamalıdır. Ailenin öğrencinin katılımı üzerindeki olumsuz etkisini belirlemek ve bir çözüm için işbirliğini teşvik etmek yararlı olacaktır (Pehlivan, 2006).

Okul nüfusu dışındaki kişileri destekleyecek politikalar aşağıdaki önceliklere odaklanmalıdır (Lewis ve Lockheed, 2006):

- ✓ Eğitim politikalarını değiştirmek, yasaları ve yönetim kurallarını değiştirmek ve yasal metinlerde ayrımcılığı önleyen yaptırımları ele almak,
- ✓ Okul dışı çocuklar, özellikle de kızlar için artan fırsatlar,
- ✓ Okullara ve sınıflara ilginin artırılması, eğitim ortamlarının kalitesinin artırılması ve öğretmenlerin değişim aracı olmasına yardımcı olmak için mesleki gelişimin sağlanması, eğitimden mahrum bırakılan kızların temel eğitim girdileri almasını sağlama,
- ✓ Yoksun çocukların, özellikle de kız çocuklarının eğitimi ve devamına ilişkin zorunlu okul öncesi eğitimin ve okul içi programların desteklenmesi,
- ✓ Hanelerin kızlarını okula gönderme isteksizliğinin üstesinden gelmek ve kızlarının okula gönderilmesini sağlamak için teşviklerin kullanılması.

Mesleki terfi ve oryantasyon aşamasında öğrencinin aileden ve okuldan yeterli bilgi alamadığı görülmektedir. Meslek Lisesi öğrencilerinin ailelerinin katılımıyla mesleki tanıtım ve rehberlik faaliyetlerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır (MEB, 2016).

Öğrencilerin okulu terk etmelerine neden olan nedenlerden biri öğrencilerin okulu sevmemesidir (South ve diğerleri, 2007). Bu noktada, okul saatleri boyunca akranlarıyla daha fazla etkileşimde bulunabilecekleri öğrencilerin sadakatini artıran faaliyetler düzenleme gerekliliğini gösterir (Pehlivan, 2006).

Okul terkinin önleme programları üç alana ayrılmıştır. Birincisi, akademik başarıyı ve okula bağlılığı artırmayı amaçlayan programlar, ikincisi, olumlu bir okul ortamı yaratmaya çalışmak, öğrencilerin eğitim süreçlerine katılımını arttırmak, alternatif okul modelleri veya psikolojik olarak okuldan ayrılma süreci çerçevesinde farklı müfredat uygulamaları psikolojik yaklaşımları psikolojik danışma uygulamaları çerçevesinde değerlendiren döküntü süreci (Taylı, 2008).

Okul Terki Literatür Derlemesi

Türkiye'de mesleki ve teknik ortaöğretim programlarında erken okul terki sorunun çözümlenmesi ve önlenmesi hususunda yerli alanyazın örneklerine bu başlık altına yer verilecektir.

Küçükarslan (2019), yöneticiler ve öğrencilerin meslek lisesi öğrencilerinin bırakma ve önleme stratejilerinde rol oynayan faktörler hakkındaki görüşleri: AB ülkeleri ile karşılaştırma, yöneticilerin, öğretmenlerin ve çalışan öğrencilerin okuldan ayrılmasında rol oynayan faktörler Ankara ilindeki meslekî ve teknik liselerde incelemiştir. Son olarak, çalışmada öğretmenlerin okul terki önlemek için okul, aile ve öğretmen işbirliğini artırmanın ve özellikle de okul terklerinde 9. sınıf öğrencilerinin müfredatını revize etmenin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bırakmayı önleme stratejisi olarak yöneticiler; önceliğinde, okul, aile, öğretmen işbirliği ve sosyal-kültürel ve sportif faaliyetler artırılmalı ve 9. sınıfta özellikle okul terkleri değerlendirilmelidir.

Özger (2019), lisede okulu bırakma riskini çeşitli faktörler bakımından incelerken Uşak ilindeki lise öğrencilerine yaptığı çalışmada okulu bırakma riskini araştırmıştır. Çalışması düşük eğitim düzeyine sahip olma, düşük akademik başarı, devamsızlık, ebeveynlerini yitirme gibi faktörlerin okuldan ayrılma riskini yükselttiği sonucuna varmıştır.

Güngör (2019) Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde okulu bırakma nedenlerini belirlemek için yöneticiler ve öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler ve Çözüm Önerileri: Bütünsel Bir Program Önerisi: Çalışmanın sonunda, nitel bir yöntem olan yapılandırılmış görüşme tekniği, yöneticilerin, okul danışmanlarının ve deney grubu öğrencilerinin Bütünsel Okulu Terk Etme Programının etkinliği konusunda görüşlerini almak için kullanılmaktadır.

Özdemir (2010), okuldan ayrılma sebepleri ve çözüm önerileriyle ilgili çalışmasında okuldan ayrılma nedenlerini belirlemeye yönelik çözümler geliştirmiş, okuldan ayrılan öğrencilerin demografik özelliklerini ve okul şiddeti ile okul memnuniyetini öngören değişkenleri ve bağlılık. Çalışmanın sonunda okulu bırakan çocukların çoğunlukla ekonomik olarak dezavantajlı, göçmen ve kalabalık ailelerden geldiği; okul terkleri 5. sınıftan sonra daha yoğunlaşır; okulda destekleyici, başarı odaklı ve güvenli bir okul ortamının okul bağlılığını ve okul memnuniyetini önemli ölçüde yordadığı ve sonuç olarak okul terklerini önleyici bir etkiye sahip olduğu sonucuna varmıştır.

Yorğun (2014), adlı çalışmasında lise öğrencilerinin aile okulu bırakma riskini inceleyerek ailesini, arkadaşlarını, eğitim, benlik saygısı ve günlük sorunları ve okul terki açısından bazı demografik değişkenleri incelemiştir. Çalışmasının sonunda, okuldan ayrılma davranışının en sık karşılaştığı sınıf düzeyine dokuzuncu sınıfta rastlandığını ifade etmiştir. Diğer yandan, akran etkisi ve akademik başarısızlık okuldan ayrılmanın en önemli faktörleridir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel desende oluşturulmuştur. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu Ankara İli Mamak ilçesinde bulunan okul yöneticileri ve öğretmenler oluşturmaktadır. Görüşme yapılan 16 kişiden 8 kişi öğretmen, 8 kişi de okul yöneticisidir. Ayrıca görüşmeye katılanların soruları içtenlikle cevaplandırmaları için isimleri belirtilmeyip kodlanarak aslı araştırmacıda saklı tutulmuştur. Görüşmelerden alıntılar Yapılırken Y-1-, Ö-1 şeklinde kodlama sistemi kullanılmıştır.

Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Görüşme, nitel araştırmada en sık kullanılan veri toplama aracı olarak karşımıza çıkmaktadır (Yıldırım & Şimsek, 2006: 119). Araştırma sürecinde edebiyat incelenmiş, araştırmanın doğasına uygun ve ilgili verilere ulaşmada en uygun tekniğin görüşme tekniği olduğuna karar verilmiştir.

Pltaon 'a göre görüşmenin amacı, bir bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır (Akt: Yıldırım & Şimsek, 2006: 120). Görüşme yoluyla deneyimler, Tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışırız. Bu süreçte sorulan sorunlara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir (Yıldırım & Şimsek, 2006: 120).

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada veri analizi yapılırken içerik analizi tekniği kullanılacaktır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım&Şimsek, 2006: 227).

Olgu bilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması çabası vardır. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanında ortaya çıkan temalar ve örüntüler çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım &Şimsek, 2006: 75).

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Hangi davranışları sergileyen öğrencilerin okulu terk edeceği ile ilgili görüşler

Tablo 1. Hangi davranışları sergileyen öğrencilerin okulu terk edeceği ile ilgili düşünceler

Görüşler	f
Sık sık devamsızlık yapılması	5
Derse karşı ilgisiz olunması	4
Ders başarisının düşük olması	3
Ailevi sorunların olması	2

Yönetici ve öğretmenlerin 4 adet farklı kodlanmış hangi davranışları sergileyen öğrencilerin okulu terk edeceği ile ilgili düşünceleri olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığı bakımından en çok frekansı olan görüş: "Sık sık devamsızlık yapılması (f=5) , Derse karşı ilgisiz olunması (f= 4), Ders başarisının düşük olması (f=3) ve Ailevi sorunların olması (f= 2). " Hangi davranışları sergileyen öğrencilerin okulu terk edeceği ile ilgili düşünceler incelendiğinde öğrencilerin sık sık devamsızlık yaparak,derse karşı ,ilgisiz olduklarını belirtmişlerdir. Bu konuda görüş ifade eden yöneticiler ve öğretmenlerden bazıları görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir.

"Devamsızlık yapan ve derste problem davranış sergileyen öğrencilerin okulu terk edeceğini düşünürüm."(Y1).

"Olumsuz davranış sergileyen, arkadaşlarıyla geçimsiz şiddet eğilimli, sık sık devamsızlık yapan ve derse karşı ilgisiz olması."(Y4).

"ok devamsızlık, derslere ilgisizlik, okul ve arkadaşlarla uyumsuzluk." (Y7).

"Sık sık devamsızlık yapan, okulda mutsuz olan." (7).

"Derse karşı ilgisiz, sık sık devamsızlık yapan, şiddet eğilimli, ailesi ilgisiz olan."(9).

"İlgi alaka seviyeleri düşük olan."(8).

"Okul dışı evre ile iletişimini dengeleyecekmiş bunu okulda ğretmen ve arkadaşlarına negatif olarak yansıtan ilgisini toplayamayıp derse katılmakta istekli olmayan ve temel seviyede Bilgi ve donanımı olmayan ğrenci okul terki için aday öğrencidir ."(Y6).

"Ailevi, şahsi veya sosyal sebeplerle derse ilgisiz ve haliyle derslerinde başarisız öğrenciler, ailesinin maddi durumu iyi olmadığı için çalışmak mecburiyetinde kalan öğrenciler, evlenmek isteyen veya evlenmek mecburiyetinde bırakılan ğrenciler ."(Y3).

"Akademik yönden başarisız, ekonomik sosyal ve aile problemleri olan öğrenciler.(4).

Tablo 2. Öğrencilerin okul terkine neden olan etmenler ile ilgili ğretmen ve yöneticilerin düşünceleri

Görüşler	f
Ailenin ilgisiz oluşu	6
Arkadaş evresi	4
Ekonomik sebepler	3

Yönetici ve öğretmenlerin 3 adet farklı kodlanmış. Okul terkine neden olan etmenler hakkındaki düşünceleri olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığı bakımından en çok frekansı olan görüş: "Ailenin ilgisiz oluşu (f=6) , arkadaş çevresi (f= 4) ve ekonomik sebepler (f=3)"gelmektedir. Okul terkine neden olan etmenler hakkındaki düşünceler incelendiğinde öğrencilerin okul terkine neden olan en önemli etkenin ailenin ilgisiz oluşu ve öğrencinin arkadaş çevresinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Okul terkine neden olan etmenler hakkındaki düşünceler kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

"Ailenin okula karşı tutumları olumsuzsa ve çocuğa istediği her şey şartsız yerine getiriliyorsa okula devamsızlık ve terk mümkün oluyor.bunda pek çok etken var. Boşanmış aile, madde kullanımı olan aile gibi. Çocuğun arkadaş çevresindeki madde kullanımı ve problem davranışı olan arkadaşlarının olması okul terkinin artıran nedenlerdendir."(Y1).

"Aile, ocuğun Okul evresi ve Sosyal evresi hepsi etkili olur. "(Y2)

" Ailesinin ilgisizliği, çocuğun kendisi ve çevresindeki kişilerin olumsuz okul algısı, okumaya bakış açısı."(Y4).

“Aile ilgisizliği, düşük sosyo-ekonomik çevre, kız çocukların gönderilmek istenmemesi, öğrenci ilgisizliği (bu son yıllarda en çok görülen çünkü sosyal medya platformları öğrencilerin okula ve devamına ilişkin aşırı olumsuz etkileri söz konusu), akran zorbalıkları ve olumsuz arkadaş ortamları okul terkinde sebebiyet verebilmektedir.”(Y5)

“Sosyoekonomik durumu ailenin, sosyo psikolojik durum öğrencinin kendi hissettiği stres, okula alışamama ya da sevmeme, aidiyet gibi. Okulun sıkıcı olması, öğrencinin arkadaş ortamı olumsuz etken olabilir.”(Y7,Y,8)

“ Öğrenci arkadaş çevresi.”(Y8).

“ Kendisi, ailesinin ekonomik durumu .”(Ö6).

Tablo 3. Ortaöğretimde okul terkinin neden olduğu sonuçlar

Görüşler	f
Yetişmiş insan gücü eksikliği	7
Eğitimsiz neslin yetişmesi	5
Şiddete yönelme	3

Yönetici ve öğretmenlerin 3 adet farklı kodlanmış Ortaöğretimde okul terkinin neden olduğu sonuçlar hakkındaki düşünceleri olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığı bakımından en çok frekansı olan görüş: “Yetişmiş insan gücü eksikliği (f=7) , Eğitimsiz neslin yetişmesi (f= 5) ve Şiddete yönelme (f=3)”davranışıdır. Ortaöğretimde okul terkinin neden olduğu sonuçlar hakkındaki düşünceleri incelendiğinde nitelikli eleman eksikliği, eğitimsiz, suça ve şiddete meyilli bir insanların çoğalacağı görülmektedir. Yönetici ve öğretmenlerin, Ortaöğretimde okul terkinin neden olduğu sonuçlar hakkındaki düşüncelerine ilişkin kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Eğitimsel olarak akademik becerilerin öğrenmesinde zorluk ve dersin işlenmesine engel olmaları. Ekonomik olarak okulu terk eden kişilerin iş hayatında tutunamamaları ve işi kaliteli bir şekilde yerine getirememeler i etkilemektedir. Toplumsal olarak ailesine çevresine zarar veren davranışlar sergilemeleri olabilir.”(Y1).

“Eğitimsiz bir nesil ortaya çıkmış olur.”(Y2).

“Devlet ve aile açısından, bireye yaptığı yatırımın dönütünü alamayışı problemdir elbet. Lâkin asıl olumsuz sonuç elbette terk eden öğrencinin şahsında görülür. Zira eğitimini tamamlayamamış bir fert olarak hayata devam etmek mecburiyeti en çok onu etkileyecektir.”(Y3).

“ Toplumun gerektirdiği nitelikli işgücü ihtiyacının yeterince karşılanamaması, gündelik hayatta davranış bozuklukları sergileyen insan sayısında artış.”(Y4).

Ekonomik açıdan, düşük ücretle niteliksiz işlerde çalışma ve nihai olarak da mutsuz olma

“Eğitimsel açıdan, akademik başarının düşük olması, Ekonomik açıdan, özellikle kırsal kesimde veya buralardan göç etmiş ailelerdeki sıkıntılar, toplumsal açıdan, eğitimin saygınlık kazandırma kimliği ve işlevselliği kaybolmuş durumdadır.”(Y5).

“Mutsuz ve verimsiz bireyler, suç işlemeye meyili artmış bireyler ekonomik giderler, aile karmaşası ve ailenin huzursuzluğu son aşama ailenin dağılması, istismar, şiddet vs.”(Y6).

“ Toplumda uyum sorunu olan üretkenliğin düşmesi davranışsal sorunları olan bireylerin yetişmesine neden olur. Sağlık sektöründen tutun hemen hemen bütün sektörlerde meydana gelen sıkıntıların çoğalması. Toplumun oluşturan aile kavramında başlayan çatışmalar şiddet boşanma gibi sorunlardan tutunda toplumda meydana gelen kadın cinayetleri istismarlar eğitim seviyesinin düşmesi ve daha istemediğimiz bir çok sorun. Kısacası eğitim şart eğitimle yaşadığımız bu dünyayı çok güzelleştirebiliriz her şey insanlar için.”(Ö2).

“ Eğitsel olarak milli eğitimin temel amaçlarından uzak bireyler yetişiyor. Yetişen bireylerde istendik davranışlar sağlanamıyor. Ekonomik anlamda uzun yıllar zorunlu ve başarısız eğitim ,kalifiye eleman ihtiyacını karşılayamıyor. Böylece niteliksiz bireyler çoğalıyor. Düzenli bir meslek ve gelir elde edemiyor. Toplumda işsiz yada geçici işlerde çalışan niteliksiz bireylerin varlığı aile hayatı ve toplumsal düzene uyum konusunda sorunlar doğuruyor.”(Ö4).

“ Niteliksiz insan gücü, cahil toplum, suç olaylarında artış.”(Ö7).

Tablo 4. Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri hakkındaki düşünceler

Görüşler	f
Okulu sevdirmek	6
Öğrencilere rehberlik yapmak	4
Aile ile iletişime geçmek	4

Yönetici ve öğretmenlerin 3 adet farklı kodlanmış Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri hakkındaki düşünceler olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığı bakımından

en çok frekansı olan görüşler: “Okulu sevdirmek (f=6) , Öğrencilere rehberlik yapmak (f= 4) ve aile ile iletişime geçmek (f=4)”. Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin rolleri hakkındaki düşünceler incelendiğinde öğretmenlerin öğrencilere okul sevdirmeleri gerektiği, onlara rehberlik yaparak, aile ile iletişimde bulunmaları gerektiği anlaşılmaktadır. Öğretmenlerin, Öğretmenlerin Okullardaki proje ve performans ödevleri hakkındaki düşüncelerine ilişkin kendi ifadelerinden birkaçı aşağıda verilmektedir:

“Okul yöneticileri ve öğretmenler okulu sevdirmeleri gerekmektedir. Genelde öğrenciler derste öğrendiklerinin hayatta ne işe yarayacağına dair sorgulama yaparak dersi dinlemek istemez. Bu yüzden dersin çocuklara ne katkısı olacağı iyi bir şekilde anlatılmalıdır. Öğretmenler çocuklara kendini sevdirmelidir. Tehditler ve zorlamalar genelde işe yaramaz. Okulda çocuklara örnek olacak kişileri başarılı öğrencileri okul yönetiminin ödüllendirmesi önemlidir” (Y1).

“Öğrenciye gerekli rehberliği sağlayıp sürekli veli ile iletişim halinde olmak.” (Y2).

“Yöneticiler açısından düzenli devam takiplerinin yapılması, yaptırımların uygulanması aile ile işbirliği içinde olma, Öğretmenler açısından okulu daha sevimli yaşanabilir bir aile ortamı olumlu okul iklimi oluşturma.” (Y4).

“Aile ve öğrenciyi ikna etme veya yeteneklerine uygun farklı kurumlara yönlendirme.” (Y5).

“Oryantasyon, kulüp çalışmaları, dersi sevdirecek model yönetici, öğretmen, memur, müstahdem sağlam okul Aile birliği, okulun ders içi ders dışı donanım ve güvenliği, rehberlik faaliyetler il içi il dışı geziler seminer ve konferanslar Okulun türüne, çevresine uygun sosyal sorumluluk faaliyet ve projeler üretmek.” (Y6).

“Bireysel rehberlikten öte yapabilecekleri bir şey yok. Çocuğun ailedeki ekonomik nedenlere dayalı hayat standartlarına bağlı olarak bir yetiştirme sürecine öğretmen ve idarecinin müdahale etmesi mümkün değildir.”(Ö3).

“ Öğretmenler yapıcı ve olumlu olur ve sevgi, güven ortamı oluştururlarsa okul terki azalır.”(Ö7).

“Öğretmen ve yöneticiler aile ziyaretleri, veli ile işbirliği, rehberlik çalışmaları yapmalıdır.” (Ö8).

Tablo 5. Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmalar

Görüşler	f
Aile ile iletişimi güçlendirmek	7
Ekonomik destekte bulunmak	4
Aile eğitimi vermek	4

Yönetici ve öğretmenlerin 3 adet farklı kodlanmış Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmalar hakkındaki düşünceleri olduğu görülmektedir. İfade edilme sıklığı bakımından en çok frekansı olan görüşler: “Aile ile iletişimi güçlendirmek (f=7) , Ekonomik destekte bulunmak (f= 4) ve Aile eğitimi vermek (f=4)”. Ortaöğretimde okul terkinin engellenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmalar hakkındaki düşünceleri incelendiğinde ;

“Aile ile iyi bir iletişim kurulmalıdır. Ailenin problemlerini çözmek okul terkini önlemede önemli bir etkidir. Çocuğun çevresini iyi yönde değiştirmek önemli bir etkidir.”(Y1).

“Öğrencinin başarılı olması ilk şart. Başarılı olan öğrencinin okulu terk etmesi hali ile çok nadiren karşılaşılır. Akademik olarak başarılı olup da ekonomik zorluklar sebebiyle terk durumu varsa bu öğrencinin pansiyon veya burs gibi maddi imkanlarla desteklenerek okula devam edebilmesi için uygun ekonomik şartlar sağlanmalıdır. Eğer öğrenci akademik olarak başarısız ise idare ve öğretmenler olarak öğrencinin derslere olan ilgisizliğinin sebeplerini sorgulayıp ve muhtemel çözümler üzerinde çalışmak ve öğrencinin derslerine odaklanmasını sağlamak gerekiyor ki bu da gerçekten çok zorlu ve maalesef başarı oranı sıklıkla çok düşük bir süreç.” (Y3).

“Aile ziyaretleri, konusunda başarılısı model insanları ziyaret ve okula davet, fakir öğrencilerin tespiti ve önlemi, kaliteli ders ve okul ortamı oluşturma, rehberlik faaliyetleri ile öğrencinin kendini tanımasını sağlayarak ders içi ilginin nasıl artırılacağına tespiti, her öğrencinin en az bir hobi edinmesinin sağlanması öğrencinin okul da değerli olduğunun hissettirilmesi öğretmen mutluluğunun okulda sağlanarak öğretmenin okulda daha fazla kalmasının şartlarının oluşturulması, okul temizliği, aydınlatma, donanım müstahdem eğitimi, kurum kültürü oluşturma, okul dışında da idareci, öğretmen, veli ve öğrenci katılımlı organizasyon düzenleme, bireysel anlamda başarılı olabilecek öğrencilerin okul içi okul dışı ulusal ve uluslararası başarı edinmesi için konusunda uzman kişilerden destek alınması vb.” (Y5).

“Aile eğitimleri yapılmalı, çeşitli mesleklere özendirici meslek tanıtım günleri yapılmalı, STK’ lar gönüllü kurum kuruluşlarla işbirliği yapılmalı vb.” (Y7).

“Aile eğitimi bu sürecin en önemli kısmı. Ülkemizin coğrafi bölge açısından farklılıkları dikkate alınacak olursa bölgesel düzeyde aile eğitimleri yapılmalıdır. Ortaöğretim yaş aralığı ergenlik döneminin doruk noktası. Dolayısıyla okul rehber öğretmenleri ile koordineli 15-20 kişiyi geçmeyecek küçük gruplarla sürecin atlatılmasına yönelik faaliyetler yürütülmelidir. Okul terki sadece okulların ve MEB’in değil tüm ülkenin sorunu olmalı; Aile ve Sosyal Politika Bakanlığı önleyici tedbirler almalıdır. İç işleri Bakanlığı çevresel olumsuz etkiyi kaldırmalı; RTÜK denetlenmeli vb. ...” (Y8).

“Ailelerle okul idaresinin iletişimi, rehber öğretmenin öğrenci üzerindeki tutumu, Meb sorunlarla ilgili bir kurul oluşturması,” (Y9).

“Ülkenin ekonomik olarak güçlenmesi ve bu gücün bireylere yansıtılması gerekmektedir. Çocuklar gelecek kaygısı taşımakta ve bu durum okula derslere adapte olmayı engellemektedir.” (Ö2).

“Aileler bilinçlendirilmeli okullara liyakatli okul idarecileri atanırsa okullarda sorun kalmaz.” (Ö4).

“Aile ile görüşme yeni olanaklar sunma, çocuğun yeteneğine uygun farklı alternatif programlara sevk etme.” (Ö8).

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sonuç ve Tartışma

Eğitim kurumlarında erken okul terkinin sebepleri ve çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır;

Sık sık devamsızlık yapan ve derse karşı ilgisiz olan, ders başarısı düşük ve ailevi sorunları olan öğrencilerin okul terkinde meyilli oldukları, bazı çalışmalarda okulu bırakma nedenleri ekonomi, sosyal kültürel ve aile kökenli, eğitim sistemi ve okul kökenli (Gökşen, Cemalcılar ve Gürlesel, 2006) veya aile, ekonomi, birey ve çevre gibi temalardır (Şirin ve ark., 2009). Bu çalışmada, katılımcılar bireysel nedenler, devamsızlık, tekrarlama, okul müfredatının ağırlığı ve isteksizlik olarak gösterildi. Devamsızlık bireysel nedeni okuldan ayrılma nedeni olarak ön plandadır. Bu bulgu, devamsızlığın öğrencinin okula adapte olma konusundaki en önemli göstergesi olduğunu ve devamsızlığı yüksek olan öğrenciler için okulu bırakma riskinin yüksek olduğunu gösteren çalışmaları desteklemektedir (Carbonaro, 1998; Goldschmidt ve Wang, 1999; Rumberger, 1995; Swanson ve Schneider, 1999).

Ailenin ilgisiz oluşu, arkadaş çevresi ve ekonomik sebepler nedeniyle okul terkinin yaşandığı, Sabates, Hossain ve Lewin (2010) de benzer bulgular ortaya koydu. Bu durum, ailenin sosyo-ekonomik durumunun okuldan ayrılmasında önemli bir yer edindiğini desteklemektedir. Beş katılımcının akademik başarılarından dolayı aileleri tarafından yeterince destek almadığı tespit edildi. Araştırmalar, güçlü aile ilişkilerinin ve akran desteğinin okulu bırakma riskini azalttığını göstermiştir (McNeal, 1999; Özer ve diğerleri, 2011; Teachman, Paasch ve Carver, 1996). Şirin ve diğ. (2009), okulu bırakan çocukların ve ebeveynlerin görüşlerini inceleyen çalışmalarında, öğretmenlerinin ve arkadaşlarının tutum ve davranışları nedeniyle öğrencilerin okulu bırakmadığını tespit etmiştir. Araştırmaya katılan öğrenciler, öğretmenlerini ve arkadaşlarını çok sevdiklerini belirtti. Bu çalışmanın literatürle çeliştiği düşünülebilir. Ancak, ortaokul öğrencilerinin öğretmenlerinin ve arkadaşlarının tutumları üzerindeki etkisi ergenliklerinden dolayı olabilir. Bu dönemde bireylerin daha duyarlı ve daha duyarlı oldukları bilinmektedir.

Okul terkinin sonuçları olarak, yetişmiş insan gücü eksikliğinin oluşacağı ve bu kişilerin suça ve şiddete yönleneceği, okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenlerin rollerinin ise, öğrencilere okulu sevdirmek, öğrencilere rehberlik yapmak ve aile ile iletişime geçmek gerektiği, okul terkinin engellenmesine yönelik olarak yapılabilecek çalışmaların, aile ile iletişimi güçlendirmek, ekonomik destekte bulunmak ve aile eğitimi vermek olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Öneriler

Eğitim kurumlarında erken okul terkinin önlenmesi için çıkan sonuçlara göre getirilebilecek öneriler:

Sık sık devamsızlık yapan ve derse karşı ilgisiz olan öğrencilere bireysel rehberlik hizmeti sunulmalıdır.

Öğrencilerin aileleri ile iletişime geçilmelidir.

Ekonomik sebepler nedeniyle okul terkinin yaşanmaması için öğrenciye maddi destekte bulunulmalıdır.

Okul terkinin engellenmesine yönelik olarak okul yöneticileri ve öğretmenler öğrencilere okulu sevdirmelidir.

KAYNAKÇA

Altunışık ve Peker (2012). Eğitimin Ekonomik Kalkınmaya Etkisi. Sosyoteknik Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi Yıl:2 Sayı:4

- Carbonaro, W. J. (1998). A little help from my friend's parents: Intergenerational closure and educational outcomes. *Sociology of Education*, 71, 295-313.
- De Kalb, J. (1999). Student truancy. *ERIC Digests*, 125. Pages 1-7. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED429334.pdf>
- Dryfoos, S. D. (1990). *Adolescents at risk: Prevalence and prevention*. Oxford University Press, New York.
- EDESER (2013). Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı, Okul Terk Sebepleri Ve Örgün Eğitim Dışında Kalan Çocuklar Politika Önerileri Raporu. <http://www.meb.gov.tr/earged/unicef/S%C4%B1n%C4%B1f%20Tekrar%C4%>
- Güngör G. (2019). Mesleki Ve Teknik Ortaöğretimde Okul Terkinin Nedenleri Ve Çözüm Önerileri: Bütüncül Bir Program Önerisi. Doktora Tezi. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Hunt, M. H., Meyers, J. Davies, G., Meyers, B., Grogg, K. R., & Neel, J., A (2002). *Comprehensive Needs Assessment to Facilitate Prevention of School Drop Out and Violence*. *Psychology in the School*, 39(4), 399-416.
- Jerald, C.D. (2006). Identifying potential dropouts: Key lessons for building an early warning data system. A White paper prepared for Staying the Course: High Standards and Improved Graduation Rates, A joint project of Achieve and Jobs for the Future, funded by Carnegie Corp., New York.
- MEB. (2007). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2006-2007. Ankara: MEB.
- Pehlivan, Z. (2006). Resmi genel liselerde öğrenci devamsızlığı ve buna dönük okul yönetimi politikaları (Ankara ili örneği). Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
- Reid, K. (1999). *Truancy and schools*. London: Routledge
- Sakinç, S. (2013). Öğrenci devamsızlığı nedenleri, sonuçları ve çözüm önerileri, T.C. Kalkınma Bakanlığı Zafer Kalkınma Ajansı teknik destek programı, Ankara
- Stoll P. (1990). Absent pupils who are officially present. *Education Today*, 40, 22-25
- Şirin, H., Özdemir, S. ve Sezgin, F. (2009, Ekim). Okulu terk eden çocukların ve velilerin okul terkine ilişkin görüşleri: Nitel bir inceleme. XVIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda sunulan bildiri, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Örücü, E. & Kaplan, E. (2001). Kamu ve özel sektör çalışanlarında devamsızlık sorunu. *Yönetim ve Ekonomi*, 7(1), 93-111.
- Webber, A. (2004). Best Practice Number Eight: Reduce Crime and Supporting Education Through a Comprehensive Truancy Reduction Strategy. <http://www.memphiscrime.org/research/bestpractices/bestpractices-8.html>
- Yorğun, A. (2014). Lise Öğrencilerinde Okul Terki Riskinin İncelenmesi. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.